

ИЗВЕШТАЈ ОД СЛЕДЕЊЕТО НА МЕДИУМСКИТЕ СОДРЖИНИ

16 април - 7 мај 2016

ДЕТАЛНА АНАЛИЗА
од следењето на медиумските содржини преку Механизмот
за набљудување и реакција при Институтот за комуникациски студии
(период: 16 април - 7 мај 2016)

9. 24 ВЕСТИ

Прва недела (16 – 22 април 2016)

Во текот на известувачкиот период од 12 до 18 март телевизијата 24 Вести објави 105 прилози што се однесуваат на политичките актери, процеси или состојби. Најзастапени теми беа протестите и граѓанските собири (15 прилози), аболицијата од претседателот Иванов, која ги поттикна протестите (12 прилози), преговорите за излез од политичката криза, кои пропаднаа (11 прилози), случаите на Специјалното јавно обвинителство (7 прилози), подготовките за избори (6 прилози) и други теми. Во известувањето за овие теми телевизијата имаше информативен, аналитички или критички пристап кон политичките субјекти.

Коментари и оценки во вестите: Телевизијата не користи коментаторски елементи, ниту изразува експлицитен фаворизирачки или напаѓачки однос кон политичките субјекти во својата информативна програма. Изборот на темите и нивното покривање беа соодветни со актуелните случувања во општеството, кои беа од јавен интерес.

(1) Со голем број прилози, интензивно се покриваа темите во врска со протестите на движењето „Протестирам“ и на здружението ГДОМ, како и на албанската опозиција, и на студентите по медицина. Известувањето од сите овие настани беше сеопфатно и неутрално, со анкети на учесниците и со пренесување различни ставови. Се известуваше за гаѓањето на објектите од проектот „Скопје 2014“ со боја, но без критика од телевизијата. Во врска со централниот собир на ГДОМ на 21 април, најмногу внимание им се посвети на транспарентите против ЕУ и НАТО што се појавија, за кои организаторите тврдеа дека им биле подметнати.

(2) Телевизијата им посвети големо внимание и на другите аспекти на аболицијата, како главен фактор што придонесе кон влошување на политичката криза. Се пренесуваа барањата за откажување од аболиција, коментарите на различни субјекти за овој чин, но се нудеа и излезни решенија (17 април: „Дел од правните експерти со кои контактираше 24 вести велат дека излезот може да биде во уставниот суд“). Пристапот кон оваа тема генерално беше критички (18 април: „Дали во брзање претседателот Ѓорге Иванов донесе одлука за помилување на друга Фатиме Фетаи, наместо специјалната обвинителка“). Во врска со оваа тема беше забележан и неумесен телоп (20 април: „Пишман претседател?“).

(3) Иако емитуваше релативно мал број прилози на темата јавен долг (3 прилози), телевизијата го задржа својот карактеристичен критички однос кон задолжувањето (19 април: „До крајот на месецопв нема раздолжување, а закажано е и уште едно задолжување на домашниот пазар за следниот вторник“). Силен критички став се изразуваше и кон антикорупциската комисија, и тоа кон нејзината работа општо (17 април: „Во последниот извештај на комисијата се посочува дека лани бил решен само еден предмет за спречување на корупција во политиката. Чесни политичари или затаен

механизам за откривање на корупцијата“), како и кон смената на претседателското место, каде што како нов претседател беше назначен Игор Тантурорвски (20 април: „Наследникот на Миленков, пак, е познат како донатор за кампањата на ВМРО-ДПМНЕ на последните избори“).

(4) Во период кога на дел други телевизии на големо се промовираа нови проекти за развој на земјоделството што ги најавуваше претседателот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски, телевизијата, наместо тоа, пренесе став од синдикален лидер какви се ефектите од досегашните мерки (21 април: „Субвенциите не стигнуваат до вистинските земјоделци, обвинува Ристе Велков, претседател на Синдикатот на земјоделските производители. Според него, со субвенциите наместо да има зголемување на земјоделското производство, на терен состојбата е поинаква. Се намалуваат и земјоделските површини, и производството“).

Користење на изворите: Во 42 прилози се користи по еден извор, во 24 по два или повеќе извори со спротивставени ставови, а во 16 по два или повеќе извори чии позиции се едногласни или неутрални едни кон други. Во 10 прилози беа користени мислења на аналитичари и експерти, од кои во 8 прилози тие беа или единствен извор или единствен аналитичар, во еден прилог има двајца аналитичари со спротивставени мислења, и во уште еден, исто така двајца, но со слични позиции.

Директни обраќања: Беа емитувани релативно мал број директни обраќања и тоа по две од лидерите на СДСМ Зоран Заев и на Достоинство Стојанче Ангелов, како и по едно од претседателите на ДР-ДПА Зијадин Села и на ПЕИ Фијат Цаноски, кој зборуваше како оштетен во уривањето на Космос.

Аудиовизуелна презентација: Не е забележана манипулативна аудиовизуелна презентација.

Втора недела (23 – 28 март 2016)

Во текот на известувачкиот период од 23 до 28 април телевизијата 24 Вести објави 92 прилози што се однесуваат на политичките актери, процеси или состојби. Најмногу внимание телевизијата посвети на протестите (15 прилози), аболицијата од претседателот Иванов (11 прилози), предвремените избори (10 прилози), најавите за можни санкции од меѓународната заедница (7 прилози), можните економски последици од политичката криза (7 прилози), задолжувањата и јавниот долг (4 прилози), Специјалното јавно обвинителство (2 прилога и дополнително 2 прилога за смртта на Коста Крпач) и други теми. Во голем број прилози се поклопуваа по две или повеќе поврзани теми (изборите, аболицијата, протестите, санкциите итн). Во известувањето за овие теми телевизијата имаше неутрален или критички пристап кон политичките субјекти.

Коментари и оценки во вестите: Телевизијата генерално не користи коментаторски елементи во вестите, ниту изразува фаворизирачки или напаѓачки однос кон политичките актери.

(1) Аболицијата на 56 лица од претседателот Иванов, која ја усложни политичката криза, и натаму е меѓу главните теми што ги покрива медиумот. Притоа се пренесуваат пред се` критики за одлуката и повици таа да се повлече, од странски и од домашни фактори (24 април: „Иванов и натаму молчи на барањата за повлекување на аболицијата. Специјалната обвинителка Ленче Ристовска му порача дека се` уште чекаат одговор од каде му се информациите за случаите“). Се консултираат различни експерти по ова прашање и се сугерираат решенија што одат во таа насока (24 април: „Додека претседателот Иванов бара помош од партиите за повлекување на аболицијата, експертската јавност смета дека како што ја објавил, така може и да ја повлече“). Во контекст на овие случувања, редовно се следи и приказната со барањата од осудениците во затворите да бидат помилувани, која што го засилува критичкиот ефект на медиумот кон оваа одлука, сугерирајќи нееднаквост пред законите (24 април: Над стотина затворечинички од утре најавуваат дека започнуваат штрајк со глад поради тоа што претседателот Иванов одби да ги помилува“).

(2) Протестите, кои беа директно предизвикани од одлуката за аболиција, и кои продолжија во мониторираниот период, исто така редовно се следеа и интензивно се известуваше за нив. Телевизијата и` пристапи на оваа тема информативно и сеопфатно, без да покаже експлицитен однос.

Во нејзините прилози, учесниците ниту беа нарекувани „хулигани“, ниту „демолираа“ (25 април: „Шарената револуција досега остави жиг на државни институции, Владата, но и на поголем дел од спомениците, дел од проектот Скопје 2014“). Но засилени критики се пренесуваа откако беа уапсени учесници на протестот (28 април: „Студенти се во притвор поради слободна мисла, додека аболицирани криминалци се на слобода, реагираат од студентскиот пленум“). Редок показател на заземање позитивен наспроти негативен став во врска со протестите и контрапротестите организирани од здружението ГДОМ, беше пренесеното интервју на поранешниот медијатор во политичките преговори Питер Ванхауте за неделникот Фокус (28 април: „Ванхауте: Контра-демонстрантите ја бранат партијата на власт“), во кое тој вели дека на едната страна гледал борба за владеење на правото, а од другата гледал само националисти и луѓе што ја бранат партијата на власт.

(3) Иако во мониторирааниот период немаше никакви конкретни најави за санкции од меѓународната заедница врз Македонија поради политичката криза, а од Европската унија одговараа дека тоа прашање засега е во зоната на шпекулациите, телевизијата и` посвети големо внимание на оваа тема. Се консултираа разни соговорници и се пренесуваа ставови за тоа што би можело да се случи (23 април: „Европската Унија и Соединетите Американски Држави имаат инструменти со кој можат да бараат казна за поединци политичари и институции сметаат експертите“), кој се` би почувствувал проблеми (26 април: „Стопанската комора стравува дека санкциите од Европската унија ќе удрат по бизнисот. Можно е отпуштање на работници и губење на странските партнери“), какви би биле последиците (23 април: „Според поранешниот претседателна Собранието Стојан Андов, ќе значи суспендирање на трговските договори што Македонија ги има со земјите на унијата“) и друго. Се известуваше и за другите шпекулации во врска со последиците од политичката криза врз економијата, како можната девалвација на денарот, повлекување штедни влогови итн. Се пренесува дека во јавноста постојат такви стравувања, но се емитуваат и смирувачки пораки (27 април: „Се зголемува и бројот на граѓани што сакаат или се интересираат дали да ги повлечат штедните влогови. Но според податоците од Народната банка, овој пораст е незначителен“.

Користење на изворите: Во најголемиот број прилози (43) се користи по еден извор, потоа следуваат прилозите со по два или повеќе извори чии позиции не се судираат (19) и на крај се тие со различни или спротивставени ставови (16). Телевизијата користи мислења од експерти и од аналитичари во 8 прилози, од кои во 4 прилози тие се или единствен извор или единствен аналитичар, во 3 прилози се со спротивставени ставови, а во 1 прилог се на иста позиција. Забележан е еден случај на манипулација со изворите, прилог од 26 април се најавува со „аналитичарите велат“, а консултиран е само еден.

Директни обраќања: Беа емитувани само три директни обраќања од само двајца лидери на партии, и тоа Стојанче Ангелов од Достоинство (2 обраќања) и Фијат Цаноски од ПЕИ (1 обраќање). Беа отсутни лидерите на големите партии.

Аудиовизуелна презентација: Примерите со манипулативна аудиовизуелна презентација на телевизијата се инцидентни, но во оваа мониторирана недела беше забележан еден. Во прилог од 24 април се вели „Македонците од Мелбурн бараат оставка од Иванов, поддршка за СЈО и за правна држава“, како да има консензус кај македонската заедница таму, што не е точно. Во кадарот е прикажана само фотографија од десетина луѓе како протестираат.

Трета недела (2 – 7 мај 2016)

Во текот на известувачкиот период од 2 до 7 мај телевизијата 24 Вести објави 87 прилози што се однесуваат на политичките актери, процеси или состојби. Најмногу внимание телевизијата посвети на протестите (12 прилози), прашањето за предвремените избори (7 прилози), обидите за преговори меѓу партиите (7 прилози), Специјалното обвинителство со фокус на случајот на Коста Крпач (6 прилози), состојбите со економијата (6 прилози), јавниот долг (4 прилози), аболицијата и барањата на затворениците од Идризово (4 прилози), медиумите (3 прилози) и други теми.

Во известувањето за овие теми телевизијата имаше неутрален или критички пристап кон политичките субјекти.

Коментари и оценки во вестите: Телевизијата генерално не користи коментаторски елементи во

вестите, ниту изразува фаворизирачки или напаѓачки однос кон политичките актери.

(1) Во актуелниот мониториран период беше забележано зачестено споменување на партијата СДСМ, како на пример нејзино ставање во контекст кога се известуваше за други настани, и тоа за штрајкот во грчката фирма Актор (4 мај: „Фирмата Актор е вплеткана во афера уште од пред две години, кога СДСМ објави дека од сметката на грчката фирма незаконски се изнесени 3,5 милиони евра“) и за штрајкот во Јавното сообраќајно претпријатие (4 мај: “Во мај минатата година, пак, десетина шофери на ЈСП ги паркираа државните автобуси пред седиштето на СДСМ на Бихаќка“). Беше пренесено и соопштение од СДСМ во кое имаше предизборни ветувања (2 мај: „Програмата на СДСМ предвидува систем кој ќе обезбеди пристојни, безбедни и хумани работни места за сите работници во Македонија“. Сепак, ова беше далеку од класично фаворизирање.

(2) Неутрално, сеопфатно и аналитички се известува во врска со развојот на политичката криза. Во преден план се обидите на претставниците на меѓународната заедница да поттикнат изнаоѓање решение, што се сугерира дека може да се стори дури и преку драстични мерки (2 мај: „Кои мерки би ги преземале, од Европската комисија не прецизираат, но во јавноста се` погласни се предупредувањата за можни санкции, особено по одлуката на претседателот Иванов за општа амнестија“). Се известува и за силни притисоци со повикување на тајни извори (3 мај: „Роковите се стеснуваат, дипломатскиот притисок се зголемува... Дипломатски извори за 24 вести велат партиите се многу креативни околу можното решение, но засега нема поместување кон компромис“), а се пренесуваат и директните пораки (5 мај: „Холандија како претседавач на европската унија упати писмо до лидерите на партиите дека договорот од Пржино мора да го исполнат. Истовремено е посочено дека услови за кредибилни избори нема“), како и оценките на меѓународните организации (3 мај: „Експертите посочуваат дека немањето визија да се излезе од оваа криза, и` дава право на МКГ дека во Македонија може да се случат и посериозни закани“).

(3) Иако се најзастапена тема, известувањето во врска со протестите е информативно и неутрално, главно преку јавување во живо со најава каде ќе се одржи следниот протест и која е клучната порака (5 мај: „Со ова демонстрантите испратија порака дека фонтаната е црвена во име на сите жртви на режимот“). Се известува и за други аспекти од оваа тема, како за судските процеси против уапсените демонстранти, но и за герила-акцијата против градоначалникот Талевски (5 мај: „Битолска герила акција - Честито аболиција, градоначалниче!“). Повеќе се информира за протестите на „Протестирам“, отколку на ГДОМ.

(4) Неутрално, сеопфатно и аналитички се известува за развојот на состојбите поврзани со одржувањето на предвремените парламентарни избори. Се информира за роковите за пријавување претставници во избирачките одбори, како и за ставовите на партиите во врска со нивното учество (6 мај: „ВМРО-ДПМНЕ не исклучува да одат сами на избори, придружувани од сателитските мали партии“).

(5) Фокусот во известувањето за работата на Специјалното јавно обвинителство е на два случаја: смртта на Коста Крпач, и обвинувањето против градоначалникот на Битола Владимир Талевски во случајот „Транспортер“. Прилозите се информативни, без фаворизирање и демонизирање на ниту една од засегнатите страни.

(6) Телевизијата вообичаено емитува критички прилози за различни теми што не мора да се поврзани со главните политички случувања. Една од нив беше состојбата со медиумите (3 мај: „Затворени медиуми, уапсени новинари, прислушувани и следени, закани по живот. Македонија тоне според индексот на медиумски слободи“). Критичкиот однос генерално се формира и преку пренесување информации за неповолни состојби, како за штрајковите во Актор, во ЈСП, најавата за штрајк во АРМ, потоа дебати и трибини како таа на Трибунаус Цивилис, ставови на меѓународни организации (4 мај: „Според Транспаренси Интернешнал, случувањата во Македонија се вклопуваат со дефиницијата на меѓународната организација за висока корупција“) и други. Не изостануваат ниту авторските прилози од овој тип (4 мај: „Зошто на конзерваторскиот центар му требаат дури четири години да го реновира просторот од 120 квадратни метри, каде се поставени фотографиите од животот на Гоце Делчев, нема конкретен одговор“). Вообичаено, во овој тип содржини спаѓа и информирањето во

врска со јавниот долг.

Користење на изворите: Во најголемиот број прилози (31) се користи по еден извор, потоа следуваат прилозите со по два или повеќе извори чии позиции не се судираат (24) и на крај се тие со различни или спротивставени ставови (15). Телевизијата користи мислења од експерти и од аналитичари во 6 прилози, од кои во 4 прилози тие се или единствен извор или единствен аналитичар, во еден прилог се со единствен став, а во уште еден со спротивставени гледишта.

Директни обраќања: Со по едно директно обраќање беа застапени лидерите на СДСМ Зоран Заев, на ДОМ Лилјана Поповска, на ДС Павле Трајанов, на Титови леви сили Слободан Угриновски и на Достоинство Стојанче Ангелов. Беше емитувана и една стара изјава од лидерот на ВМРО-ДПМНЕ Никола Груевски.

Аудиовизуелна презентација: Не е забележана манипулативна аудиовизуелна презентација.